

Aplec de Sant Miquel de Turbians

Gisclareny

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	A Sant Miquel de Turbians al Puigventós (Ajuntament de Gisclareny. Av. Roser S/N 08695)
Emplaçament	Des del mirador Albert Arilla hi ha un sender local marcat en verd i blanc que en 30 min. s'hi va.
Alçada:	1250

Coordenades:

Latitud:	42.24647
Longitud:	1.80404
UTM Est (X):	401336
UTM Nord (Y):	4677834

Classificació

Número de fitxa	08093 - 214
Àmbit:	Patrimoni immaterial
Tipologia	Manifestació festiva
Estil / època:	Popular
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Es manté viva pels Gisclarenyesos
Protecció	Inexistent
Accés	Obert
Ús actual:	Científic
Titularitat	Pública
Titular:	08092A007000230000YT

Fitxes associades:

[Sant Miquel de Turbians](#)

[Pica beneitera de Sant Miquel de Turbians](#)

Autoria de la fitxa Pere Cascante i Torrella

Descripció

Aplec que es celebra en honor al patró de l'antiga parròquia de Sant Miquel (el primer diumenge de maig) on es fa un ofici religiós a l'església de Sant Miquel i en acabat l'ofici es fa repartiment del panet (pa blanc) cuit amb llenya com a vell costum que també es fa en moltes altres esglésies properes com és el cas de Brocà (Guardiola de Berguedà). També s'hi celebra una mica de ball i es canten els goigs de l'arcàngel Miquel.

Observacions:

Festa de tradició molt antiga que amb el temps va anar sent substituïda per la festa major del barri del Roser degut a la importància que a mitjans del segle XVIII va anar prenent aquesta nova església en detriment de l'antiga. Tant és així que la festa major fins aleshores celebrada per Sant Isidre, es va traslladar a l'octubre (Martín, E; 2005)

Història

Antiga parròquia del nucli de Gisclareny consagrada el 948 pel bisbe Guisad II d'Urgell que va consagrar les esglésies de Paradís; Sant Miquel apòstol (actual), Sant pere (sant Pere del Grau) i Sant Andreu (Gréixer?) al lloc de Paradís dins el comtat de Cerdanya " van ser reedificades per homes del terme, això és: Estefred, prevere, amb el seu germà Sentane i l'abat Dacone" (Cebrià Baraut, C ; 1978. Urgellia I; 1979, Urgellia II, 1981 Urgellia IV , 1982 Urgellia V, 1983 Urgellia VI i 1988 Urgellia IX). Segons SPAL (SPAL, 2013) es tractava de tres altars dins una mateixa església. Nosaltres tendim a pensar en tres edificis diferents, doncs les alienes de Sant Pere i de Sant Andreu es troben en llocs propers. L'edifici actual va correspondre amb una de les possessions del monestir de Sant Llorenç prop Bagà i cap a l'any 1290 la trobem situada en les possessions dels barons de Pinós dins el terme del seu castell que tenien a Gisclareny " in castro nostro de Gisclasen et in tota parrochia S. Michaelis de Turbians" a través de documents que fan referència a donacions que els vassalls feien als seus senyors. Durant la baixa edat mitjana la rectoria de Turbians va ser objecte d'alguns conflictes entre els rectors que hi residien degut a la insuficiència de les seves rendes (Serra i Vilaró, J, 1989 Baronies llibre III) .Consta que el 1313 l'església va ser visitada pel canonge urgellenc "Galceran Costa" que va trobar que estava ben servida. Cal destacar que el 1326 aquesta església va quedar arrendada per 3 anys consecutius per un tal Jaume Martí per tal que hi fes residència contínua amb els clergues i la seva família " acostumada" i s'encarregués de sembrar les terres, pagar el delme del bisbe i atendre els serveis d'aquesta església i també les sufragànies que en depenien (Escriu, Preixens i Maçaners). Aquest document ens dona a entendre que en aquest període al lloc hi havia una petita comunitat de clergues. Amb la crisi baix medieval el lloc es deuria despoblar de forma notable, però sense quedar abandonat ja que el 1575 hi ha una visita pastoral on s'examinen les fonts baptismals, les crismes missals ordinaris, ares, campanes i tot un seguit d'objectes i es va demanar que els parroquians bastessin una nova rectoria. El 1587 una nova visita pastoral es va poder comprovar com malgrat estigués feta la volta (reconstruïda) no s'havia cobert en llosa i teula. El 1593 la parròquia de Sant Miquel passava a dependre del bisbat de Solsona. Atès l'augment d'importància del barri del Roser amb l'església de Santa Maria va desplaçar el centre de poder a la zona del Roser. El gran distanciament entre els diferents habitants del terme entre veïnats ocasionà fortes disputes per determinar quina havia de ser l'església parroquial ja que uns defensaven la parroquialitat a Sant Miquel, mentre que els altres defensaven el nou centre de poder. Arrel d'una tempesta de vent es va esfondrar el campanar de Sant Miquel i els veïns i feligresos en

costejaren un de nou on hi varen voler col·locar una campana que al final va ser instal·lada al campanar del Roser (Martín, 2005. P. 29). El 1752 es va signar una concòrdia on s'acordava la celebració de misses a Sant Miquel i al Roser. Tot i així la documentació parroquial (Martín, 2005) ADS carpeta Gisclareny centralitza els anys posteriors la parròquia al Roser de manera que Sant Miquel va anar perdent importància. Consta que a principi de segle XX (1813) es van fer algunes reformes com seria la construcció del rellotge de sol a la façana de migdia, el 1803 i es deuria reformar l'altar major. És en aquest període quan es deuria bastir la sagristia de dues plantes i es van unificar les dues cobertes en una de sola. Durant el primer terç del segle XX l'església es va convertir en sufragània de la Mare de Déu del Roser i l'antiga rectoria va passar a mans particulars amb el nom de "Cal Campaner". La guerra civil va fer desaparèixer els objectes de culte i imatges i a la dècada dels '40 es va abandonar de forma definitiva i només es celebrava ofici el dia de Sant Miquel (8 de maig) i el 29 de setembre coincidint amb Sant Gabriel i Sant Rafael. Va ser en aquest mateix moment quant l'habitant de Cal campaner va pintar l'interior en color blau clar i va fer-hi posar una nova campana "Micaela". Poc temps després la casa va quedar deshabitada. No va ser fins el novembre de 1998 que l'alcalde de la població Joan Tor sol·licitava a la Diputació de Barcelona suport econòmic per a la restauració de la volta d el'església ja que amenaçava en caure. Abans, però el bisbat de Solsona havia negociat un conveni de cessió de l'església per 30 anys amb l'ajuntament per a poder portar a terme la seva restauració. Poc temps després es va emprendre un estudi històric i arquitectònic i el 29 de novembre de 1999 l'arquitecte i cap de servei de Patrimoni Arquitectònic Local comunicava a la població que s'emprenia la restauració de la coberta del campanar la qual es va portar a terme l'any 2000 i entre el setembre de 2004 i gener de 2005 es va fer la restauració de la coberta de l'església, així com la reparació del cor de fusta. Actualment es troba en bon estat i integrat en un programa de visites culturals en el denominat "Visites a monuments restaurats per la diputació de Barcelona" on es fa difusió a través d'un opuscle genèric que inclou altres monuments restaurats pel mateix Servei a la comarca del Berguedà, destacant la veïna església de Sant Martí del Puig.

Bibliografia

BARAUT, C ; (1978) "les actes de consagració de les esglésies del bisbat d'Urgell". Urgellia I; BARAUT, C (1981) "Els documents de l'any 1010-1035 a l'arxiu capitular de la Seu d'Urgell". Urgellia IV; BARAUT, C (1982) "Els documents de l'any 1036-1050 a l'arxiu capitular de la Seu d'Urgell". Urgellia V; BARAUT, C (1983). " Els documents de l'any 1051 a 1075 a l'arxiu capitular de la Seu d'Urgell" a Urgellia VI
BARAUT, C (1988-89) "Els documents dels anys 1101-1150 a l'arxiu capitular de la Seu d'Urgell". Urgellia IX. CABALLÈ I CANTALAPIEDA, F (1995). Les tres-centes cases de Gisclareny. Albí: CIMA I
GARRIGÓ, F (1997) Converses amb l'ermità de Sant Miquel de Turbians. Terrassa; CIMA I GARRIGÓ, F (1998). Primavera a Sant Miquel de Turbians. Terrassa. CIMA I GARRIGÓ, F (1994), Retorn a Sant Miquel de Turbians. Terrassa. MARTIN E (2005) Una mirada sobre la història de Gisclareny. P.15, P.32, 33;. GENERALITAT DE CATALUNYA. Inventari de Patrimoni arquitectònic (IPA). Fitxa núm. 3334; SERRA i VILARÓ , J (1989). Les Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. Llibres I, II i III. Centre d'estudis baganesos. ADCU. Acta de consagració de Sant Miquel Turbians (inèdit) DDAA. (2014). "Església de Sant Miquel de Turbians. Gisclareny". Restaurar o reconstruir. Actualcions del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local en els monuments . Memòria SPAL 2010-2012. P.273-280.

